

Workshop: data uit onderzoek vaker delen

Beleidsmakers in Nederland en in de wereld hebben al vaak uitgesproken dat het wenselijk is dat data uit wetenschappelijk onderzoek worden gedeeld, om redenen van wetenschappelijke aard maar ook om efficiënt met overheidsgeld om te springen. Onderzoekers blijken dat echter nog helemaal niet vanzelfsprekend te vinden. Een workshop van DANS (Data Archiving and Networked Services) en SURFFoundation op 1 juli moest aan het licht brengen wie de belanghebbenden precies zijn en hoe belemmeringen om data te deponeren kunnen worden weggenomen. Een kleine twintig beleidsmedewerkers, managers en onderzoekers boog zich in Utrecht over die vragen.

Wetenschappers zijn in principe bereid om hun onderzoeksdata met anderen te delen en in sommige disciplines is dat al sinds jaren gemeengoed, werd vastgesteld. Ook waar het nog geen gemeengoed is, komen er steeds meer initiatieven om gemeenschappelijk gebruik te stimuleren. Een gemeenschappelijke houding tegenover het delen van data is bij dat proces van belang. Maar waar liggen dan toch de drempels, en hoe kunnen die in de praktijk worden weggenomen?

Een belangrijke motivatie om data niet met anderen te delen is dat dat geen wetenschappelijke waardering oplevert. Het wordt veelal ervaren als een extra inspanning waar weinig

NATIONALE BEELDBANK

Opleiding moet aandacht besteden aan data delen

tegenover staat, zo constateerden verschillende deelnemers. Omgekeerd zou het goed zijn als duidelijker werd welke winst deponeren oplevert. Een co-auteurschap voor de dataproducent bij publicaties was een van de suggesties. Het beter checken van de wijze waarop data zijn gedeponerd bij de uitbetaling van de laatste subsidiegelden was een andere. Hier werd vooral een rol van onderzoeksfinanciers zoals NWO gezien.

Databewaarplaatsen missen veelal een duidelijke regeling of zelfs verplichting om onderzoekers ertoe aan te zetten om hun onderzoeksdata bij hen te deponeren. Ook dat bleek, naast actievare acquisitie, een aangrijpingspunt voor verbetering. Aan de andere kant werd betwijfeld of het opleggen van verplichtingen op het gebied van deponeren wel tot positief

resultaat zou kunnen leiden. Onderzoekers laten zich daar niet graag door beïnvloeden, zo werd naar voren gebracht. Aan de andere kant zou het de moeite waard zijn te investeren in een andere houding tegenover openheid rond de eigen wetenschappelijke bronnen. Een psycholoog bracht naar voren dat de angst dat er gebreken in het bestand zitten of dat anderen met de gegevens aan de haal gaan een hinderpaal vormen voor het delen van data. 'Onderzoekers hebben blijkbaar geen vertrouwen in de eigen data', reageerde een andere deelnemer daarop, die de bètawetenschappen als voorbeeld aanhaalde van het overwinnen van deze schroom. Meer aandacht voor data documenteren en delen in de opleiding zagen veel deelnemers als belangrijk om deze drempel te overwinnen. (LS)

Sinds kort beschikbaar

Het overzicht toont een aantal databestanden die recent voor onderzoekers beschikbaar zijn gekomen bij CBS en DANS. Een volledig overzicht van de CBS-bestanden is te vinden op www.cbs.nl/microdata.

De bij DANS beschikbare databestanden komen van diverse andere onderzoeksinstellingen. Deze kunnen kosteloos worden gedownload vanuit DANS

EASY: <http://easy.dans.knaw.nl>. Via DANS kunnen ook alle beveiligde microdata van het CBS kosteloos geleverd worden: <http://www.dans.knaw.nl/nl/data/cbs/overzicht/>

Data Centraal Bureau voor de Statistiek	Periode	Via
ABR Algemeen bedrijfsregister	1994-1999	CBS
CIS Community Innovation Study	1996, 1998 en 2000	CBS
AO Arbeidsongeschiktheids registratie	2007	CBS
BUS Bijstandsuitkeringen registratie	2005-2007	CBS
BUS-TRANS Bijstandsuitkeringen transactie bestand	2005-2007	CBS
BFS-BDS Bijstrandsfraude en bijstandsdebiteuren statistiek	2 ^e helft 2007	CBS
SRG Statistiek re-integratie gemeenten	2007	CBS
WW Werkloosheidsuitkeringen registratie	2007	CBS
RIO Regionaal Inkomensonderzoek	2001 en 2005	CBS
MBO Middelbaar beroepsonderwijs registratie	2004-2007	CBS
HO Hoger onderwijs	1986-2007	CBS
POLS Permanent Onderzoek van de Leefsituatie	2001, 2005 en 2006	CBS
DO Doodsoorzaken	2007	CBS
Data van overige instellingen		
A. ter Wal – Project Verbreding A2: opgraving vindplaats 2	2005	DANS-EASY
E. Westerman – Archeologische Projecten in het kader van de verbreding van de A2 (11 projecten)	2005	DANS-EASY
Prof.dr J.L. Blussé van Oud-Alblas – South China Sea trade	1681-1792	DANS-EASY
Inspectie van het Onderwijs – Kwaliteitskaart Voortgezet Onderwijs	2008	DANS-EASY
Ministerie van Financiën – Financieel inzicht van Nederlanders	2007	DANS-EASY
Sociaal en Cultureel Planbureau – Emancipatie Opinions	2006	DANS-EASY
Ineke Nagel en Harry Ganzeboom – Jeugd en Cultuur, een multi-actor panelstudie 1998-2004	1998-2004	DANS EASY
Beveiligde Microdata		
Centraal Bureau voor de statistiek – Consumentenconjunctuuronderzoek (CCO)	2007	DANS
Centraal Bureau voor de Statistiek – Permanent Onderzoek van de Leefsituatie (POLS)	2006	DANS

VGI Innovatieprijs 2008

De Vereniging voor Geschiedenis en Informatica looft sinds 2003 jaarlijks een prijs uit voor de meest vernieuwende ICT-toepassing op het terrein van de geschiedenis in Nederland of Vlaanderen. Creatieve oplossingen die het vakgebied promoten worden zo aangemoedigd. Tot de vorige prijswinnaars behoren: het Amsterdams Gemeentearchief (2003), het Ename Expertisecentrum (2004), Literair Gent (2005), Teleblik (2006) en Archeonet Vlaanderen (2007).

Bijzondere websites of standalone applicaties kunnen tot en met 25 september worden genomineerd voor de Innovatieprijs 2008. Ze moeten op innovatieve wijze een bestaande of juist nieuwe doelgroep aanspreken, bestaand ICT-gereedschap vervangen, vernieuwen en verbeteren of tools aanbieden voor historisch onderzoek of onderwijs. Je mag een eigen project aanmelden,

maar ook een applicatie van anderen die je een bekroning waard vindt. Stuur een e-mail naar juryvoorzitter Yola de Lusenet (y.de.lusenet@planet.nl), vermeld naam, adres en telefoonnummer van de inzender, de naam van de applicatie en de URL (indien aanwezig) en geef een toelichting op het innovatieve aspect van de applicatie.

Op 15 oktober worden de genomineerden bekend gemaakt. De deskundige jury nomineert drie toepassingen, die tijdens de VGI studiemiddag op 11 december 2008 een korte presentatie mogen geven. Daarna wijst de jury een winnaar aan, die naast een oorkonde het recht krijgt om het speciale 'VGI Innovatieprijs 2008'-vignet te gebruiken, en een geldprijs van 500 Euro.

www.vgi-online.nl

VGI Studiemiddag: massadigitalisering

De Universiteitsbibliotheek van Gent, een van de grootste bibliotheken in Europa, is een samenwerkingsverband aangegaan met Google Book Search en zal honderdduizenden boeken digitaliseren. Zij zijn niet de enigen. Het programma Metamorfoze (voor behoud van papieren erfgoed) en de regeling Digitaliseren met Beleid van het Nederlandse ministerie van OCW subsidiëren grootschalige digitalisering van archieven en bibliotheken. 'Beelden voor de Toekomst' en de Databank Digitale Dagbladen richten zich alle op grote hoeveelheden materiaal. Kortom, er wordt massaal gedigitaliseerd in erfgoedland. Toch zijn er niet over alle ervaringen juichverhalen. Sommige ervaringen zijn te kostbaar om niet gedeeld te worden. Hoe verhoudt kwantiteit zich tot kwaliteit?

Op een studiemiddag van de Vereniging voor Geschiedenis en Informatica over Massadigitalisering worden verschillende aspecten belicht van het voortraject van grootschalige digitalisering, de uitvoering

en de daarop volgende ontsluiting, archivering etc.

Sprekers zijn (onder voorbehoud):

- Tanja de Boer, hoofd fysiek Beheer, Koninklijke Bibliotheek;
- Marc Holtman, Stadsarchief Amsterdam, auteur van 'Digitalisering ontrafeld'; Technische aspecten van digitale reproductie van archiefstukken;
- Cees Klapwijk, Projectleider DBNL (Digitale Bibliotheek voor de Nederlandse Letteren);
- Ivo Zandhuis, zelfstandig adviseur van om. archiefinstellingen en net als Marc Holtman betrokken bij het opstellen van De BASIS van Digitaal Erfgoed Nederland;
- Astrid Verheusen, projectmanager Databank Digitale Dagbladen, Koninklijke Bibliotheek.

De bijeenkomst wordt gehouden in Den Haag op 12 september, van 14.00 tot 17.00 uur in de Koninklijke Bibliotheek. De toegang is gratis, na aanmelding bij Michelle van den Berk: berk@kitlv.nl.

COLOFON

e-data&research is het kwartaalblad in Nederland over data en onderzoek in de alfa- en gammawetenschappen. Het verschijnt onder auspiciën van DANS, het Huygensinstituut, het Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis, het Centraal Bureau voor de Statistiek, de Koninklijke Bibliotheek en de Vereniging voor Geschiedenis en Informatica. Toezending kosteloos aan relaties van de stakeholders en op verzoek aan studenten in de alfa- en gammarichtingen. Oplage: 7500. *e-data&research* is online te raadplegen op www.edata.nl

Uitgever: Stichting Uitgeverij *e-data&research*, Postbus 93067, 2509 AB Den Haag

Redactieadres: Postbus 93067, 2509 AB Den Haag; t (070)3494450 f (070)3494451 e edata@dans.knaw.nl

Redactie: Peter Boot, Ivo Gorissen, Martijn de Groot (hoofd/eindredacteur), Inge Angevaere, Jetske van der Schaaf, Luuk Schreven

Aan dit nummer werkten mee:

Hildelies Balk, Hans van Brussel, Peter Doorn, Jeffrey van der Hoeven, Marianne Peereboom, Laurents Sesink, Gert-Jan van Steeg, Heiko Tjalsma, Caspar Treytel, Jeroen Walterus, Marion Wittenberg, Douwe Zeldenrust.

Redactiesecretariaat:

Lucas Pasteuning, Jetske van der Schaaf

Vormgeving: Ellen Bouma

Productie: Uitgeverij Aksant, Amsterdam

Druk: PlantijnCasparie, Almere

ISSN: 1872-0374